

Asia: VN/31820/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö TE-palvelut 2024 - asetuskokonaisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: Valtioneuvoston asetus julkisista työvoimapalveluista

ELY-keskukset toteavat yhteisenä lausuntonaan seuraavaa

2. luku: Kansainvälinen työnvälitys

Asetuksessa ehdotetaan, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 §:ssä säädetyn yhteistyövelvoitteen mukaisesti kansainvälisen työnvälityksen palvelujen toimeenpanossa, suunnittelussa ja kehittämisessä olisi tehtävä yhteistyötä kehittämis- ja hallintokeskuksen ja Business Finlandin kanssa. Tässä kokonaisuudessa tulisi huomioida myös yhteistyö alueellisen ELY-keskuksen kanssa, koska ELY-keskus vastaa alueellaan maahanmuuton ja kotoutumisen teemoista. ELY-keskuksen on tärkeää saada informaatiota myös ETA-alueen ulkopuolisiin maihin liittyvistä kansainvälisen työnvälityksen kysymyksistä.

Asetus 2: Valtioneuvoston asetus työvoimapalveluiden ohjauksesta

ELY-keskukset toteavat yhteisenä lausuntonaan seuraavaa

2§:ssä säädetään työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kokoonpanosta. ELY-keskuksille on neuvottelukunnassa varattu yksi paikka. ELY-keskuksilla tulisi olla neuvottelukunnassa kaksi paikkaa. Työllisyyspalvelujen järjestämisrakenne on moninainen ja erilainen eri puolella Suomea ja työllisyysviranomaisten määrä on suuri. ELY-keskuksilla on työllisyyden ja kotoutumisen edistämisen tehtäviä, joiden vuoksi olisi tärkeä tunnistaa, että toimijoilla, joilla on toimivalta näissä tehtävissä, olisi myös tunnistettu asema neuvottelukunnassa uusien työvoimaviranomaisten rinnalla. Neuvottelukunnalla esitetään kolme pysyvää jaostoa, joiden lisäksi on mahdollisuus perustaa uusia jaostoja. Valtion aluehallinnolla on syytä olla riittävä edustus, jotta voidaan turvata myös monipuolinen edustus jaostoissa, vaikka esityksessä mainitaankin, että jaoston jäseneksi voidaan

ottaa myös neuvottelukuntaan kuulumaton henkilö, mikä edistää riittävän asiantuntemuksen hankkimista käsiteltävissä asioissa.

6§ Alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestäminen

ELY-keskukset pitävät tärkeänä, että keskustelujen järjestämisestä vastaavasta ELY-keskuksesta ehdotetaan säädettäväksi asetuksessa. ELY-keskukset ilmaisevat kuitenkin huolensa siitä, että keskusteluista on säädetty yleisellä tasolla teknis-hallinnollinen ulottuvuus (kuka kutsuu, kuka tekee muistion, kuka tuottaa analyysit jne.), mutta itse keskustelujen merkitys ja luonne jää avoimeksi.

ELY-keskukset esittävät, että yhteistyö- ja seurantakeskustelujen merkitys ja tarkoitus osana valtakunnallista työllisyyden edistämisen kokonaistehtävää kirjattaisiin asetukseen. Tämä selkeyttäisi ELY-keskusten järjestämisen keskustelujen merkityksen myös kunnille ja työllisyysalueille. Tämä tukisi palvelujärjestelmän toimivuutta, edistäisi kuntien ja valtion välistä vuorovaikutusta sekä antaisi perusteen kunnille osallistua keskusteluihin, jotka eivät ole missään määritelty sitovaksi keskusteluksi, johon työllisyysalueen tulisi osallistua. ELY-keskukset ovat toimijana maakunnallinen ja alueellinen taho, yhdistävä siltä työllisyysalueiden ja valtion välillä, Valtion aluehallinnolla on paljon työllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia (mm. yritys- ja kehittämisrahoitus, liikennetehtävät, elinkeinoelämän kanssa tehtävä yhteistyö), joiden yhdistäminen työmarkkinoiden toimivuuteen ja työllisyysalueiden yliaalueellisessa yhteistyössä on tarpeen yhteensovittaa paikallisesti ja alueellisesti.

Asetus 3: Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

ELY-keskukset toteavat yhteisenä lausuntonaan seuraavaa

30 § 2 pykälän 2 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa tietoa ja asiantuntija-arvionsa valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tieto ja arvio olisi esitettävä valtakunnallisesti sekä jollakin tätä tarkemmalla, hallinnon eri tasot ja rakenteet huomioivalla tasolla. Valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista koskevien tietojen ja arvion tarkempaa esittämistasoa ei ehdoteta asetuksessa määriteltäväksi, vaan kehittämis- ja hallintokeskus voisi arvioida, mikä olisi tarkoituksenmukaisin taso.

ELY-keskukset katsovat, että olisi syytä säätää, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi tarpeen vaatiessa määrätä, että millä tasolla tieto tulisi tuottaa. Tämä mahdollistaisi ja takaisi parhaalla mahdollisella tavalla tietojen vertailtavuuden eri alueiden (esim. ELY-keskusalueiden tai maakuntien) välillä.

30 a § Kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuus tuottaa tietoa ja asiantuntija-arvio työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta

Asetusluonnoksessa todetaan, että kehittämis- ja hallintokeskuksen on tuotettava tietoa työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta. Tiedot on luonnoksen mukaan esitettävä työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kunnan tai työllisyysalueen tarkkuudella.

Työvoimapalveluiden tuloksellisuutta ja toimivuutta on tärkeää seurata työllisyysalueen muodostavien kuntien tasolla. ELY-keskukset esittävät, että tai -sana korvataan sanalla ja. Tämä mahdollistaisi riittävällä tasolla myös ELY-keskusten seuranta- ja arviointikeskustelujen järjestämisen.

Pidemmällä aikavälillä tämä varmistaa seurannan jatkuvuuden myös niissä tilanteissa, jos työllisyysalueissa tapahtuu muutoksia. Kuntakohtainen seuranta on tärkeää, jotta yksittäisten kuntien alueella tapahtuvat muutokset ovat tiedossa ja tulevat huomioiduksi. Myös kunnille ja kuntapäättäjäille on tärkeää saada tietoa oman kuntansa tilanteesta.

ELY-keskukset esittävät lisäksi, että säädettäisiin, että kehittämis- ja hallintokeskuksen tulee tuottaa ja toimittaa ELY-keskuksille, niiden säädettyjen tehtävien kannalta olennaisia tietoja tarpeen vaatiessa. Tämä sääntely on tarpeen varmistamaan, että ELY-keskuksilla on käytettävissään työmarkkinoita koskevaa olennaista tietoa, jotta voidaan edistää työllisyyttä esimerkiksi erilaisissa työmarkkinoiden muutostilanteissa, esimerkiksi paikallisissa ja alueellisissa rakennemuutostilanteissa. Kehittämis- ja hallintokeskukselle on säädetty asiantuntija-arvioin laatiminen, mutta ELY-keskuksia ei ole tässä arvion teossa huomioitu. Asetukseen ehdotetaan kirjattavaksi, että kehittämis- ja hallintokeskuksen tulee laatia asiantuntija-arvio yhteistyössä ELY-keskusten kanssa.

30 c Kehittämis- ja hallintokeskuksen työvoimaviranomaisen työvoimapalvelujen järjestämisen arviointiin liittyvät tehtävät

Asetusluonnoksessa todetaan, että jos kehittämis- ja hallintokeskus havaitsee, että työvoimapalveluiden tuloksellisuutta ja toimivuutta kuvaavat muuttujat ovat työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavassa kunnassa tai työllisyysalueella heikentyneet olennaisesti edeltävään kalenterivuoteen verrattuna, kehittämis- ja hallintokeskuksen on ilmoitettava siitä työ- ja elinkeinoministeriölle.

ELY-keskukset katsovat, että kohtaa c olisi täydennettävä, että kehittämis- ja hallintokeskuksen on ilmoitettava olennaisesta tilanteen heikentymisestä myös asianosaista ELY-keskusta, jonka toimialueella ko. työllisyysalue toimii. ELY-keskuksen on saatava luotettavaa ja ajantasaista seurantatietoa työvoimapalvelujen toimivuudesta, koska se vastaa seuranta- ja arviointikeskustelujen järjestämisestä toimialueellaan. ELY-keskukset esittävät huolensa siitä, että tiedolla johtaminen on jäämässä kapeaksi toiminnoksi, jossa kerran vuodessa tuotetaan tietopaketti.

ELY-keskusten tehtävinä tulevassa työllisyydenhoidon mallissa ovat vuosittaisten seurantakeskustelujen käyminen, työllisyyden tilannekuvan ylläpitäminen alueella, työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointi ja alueen verkostojen koordinointi. Seurantakeskustelujen yksi keskeinen tarkoitus on edistää palvelujen yhteiskehittämistä alueella ja levittää hyviä käytäntöjä.

Alueen toimijoiden systemaattisen ja jatkuvan yhteistyön edistäminen on tärkeää, ja sen tueksi tarvitaan joustavaa ja nopeaa aluekohtaista tiedontuotantoa. ELY-keskukset ovat huolissaan siitä, että rajallinen tiedonsaanti voi vaikeuttaa työvoimaviranomaisten tukemista ja palveluiden yhteistä kehittämistä alueella. Yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistämisessä sekä osaamistarpeiden ennakkoinnissa tarvitaan myös tietoa työvoimapalveluista.

Tällä hetkellä ELY-keskusten tiedonsaantioikeudet eivät ole turvatut riittävällä tavalla lainsäädännön tasolla, eikä asiaa ole huomioitu myöskään asetusluonnoksissa. Tietosuojanäkökohdat ovat luonnollisesti tärkeitä. ELY-keskukset eivät tarvitse pääsyä asiakastietojärjestelmään, mutta tietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluviin tietovarantoihin pääsy on välttämätön tehtävien hoitoa varten. Tämän vuoksi asetuksissa olisi tarpeen ottaa huomioon ELY-keskusten tiedonsaantioikeudet.

ELY-keskukset pitävät ylipäättään ongelmallisena, että laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 3§:ssä, jossa kuvataan ELY-keskusten tehtäviä ei ole asetuksenantovaltuutta. Kehittämis- ja hallituntokeskuksen 3 a §:n mukaisista tehtävistä voidaan sen sijaan säätää tarkemmin asetuksella. Myös ELY-keskusten tehtävistä tulisi voida antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella, joka mahdollistaisi esimerkiksi TE-palveluiden siirrosta johtuvista tehtävien tarkemmasta säätämisestä.

Asetus 4: Valtioneuvoston asetus työllistymisen monialaisesta edistämisestä

-

Asetus 5: Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta

-

Asetus 6: Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista

-

Asetus 7: Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista annetun asetuksen 13 a §:n muuttamisesta

-

Korhonen Jaana
Kainuun ELY

Blomberg Jan
Pohjois-Savon ELY - Lausunto on ELY-keskusten E-vastualueiden yhteinen
lausunto